

Musiikki ammattina alati muuttuvassa maailmassa

Näkökulmia ammatillisuuteen 2020-luvulla

Tutkielma (kandidaatti)
14.4.2022

Lassi Övermark
Musiikkikasvatuksen aineryhmä
Taideyliopiston
Sibelius-Akatemia

Tutkielman nimi	Sivumäärä
Musiikki ammattina alati muuttuvassa maailmassa	21
Tekijän nimi	Lukukausi
Lassi Övermark	kevät 2022
Aineryhmän nimi	
Musiikkikasvatuksen koulutusohjelma	
Tiivistelmä	
<p>Työ musiikkialalla on usein monialaista. Polveilevaa urapolkua kuvaamaan käytetäänkin esimerkiksi termiä portfolioura. Ammatillaisen ura voi koostua usean eri työnantajan ja projektin parissa työskentelystä ja sisältää hyvinkin erilaisia työtehtäviä, kuten esiintymistä, luovaa tuottamista, studiotyöskentelyä ja opettamista. 2000-luvulla ala on ollut murroksessa mm. digitalisaation myötä tapahtuneen musiikin luomisen ja kuluttamisen muutoksessa. Suoratoistopalvelujen myötä äänitemyyntistä saadut tulot ovat pienentyneet ja esiintymisten painoarvo on kasvanut. Toisaalta digitaalisten alustojen kehitys on luonut täysin uudenlaisia jakelukanavia ja lisännyt mm. videoiden kautta kuunnellun musiikin merkitystä. Samalla työelämä on muuttunut yhteiskunnassa laajemminkin, ja esimerkiksi käsitys yrittäjyydestä on ollut keskustelun kohteena alustatalouden toimijoiden liikkeelle sysäämänä. 2020-luvun alun koronaviruspandemia on lisännyt entisestään tarvetta uuden oppimiselle ja muuntautumiskyvylle esimerkiksi etäopetuksen ja virtuaalisten konserttien myötä.</p> <p>Tässä systemaattisessa kirjallisuuskatsauksessa kartoitetaan ammatillisuuden käsitteen merkitystä ja käyttöä musiikkialalla. Lisäksi tarkastellaan sitä, miten alan korkeakoulutuksessa on huomioitu muuttuvan maailman luomat edellytykset ja haasteet. Tutkimuskysymyksinä ovat: 1) Miten ammatillisuuden käsitettä on lähestytty musiikkialan näkökulmasta? ja 2) Miten musiikin ja sitä kautta myös musiikkikasvatuksen ammatillisuuden näkymät ovat muuttumassa tulevaisuudessa?</p> <p>Tuloksissa nousee esiin tarve musiikkialan ammatillisuuden uudelleen arvioimiselle viime vuosikymmenten yhteiskunnallisten muutosten myötä. Muutos mahdollistaa pohdinnan myös koko musiikkialan asemasta yhteiskunnassa. Keskeisenä tekijänä alan muutoksessa on musiikin korkeakouluopetus, jonka kautta tuleville ammatillaisille luodaan edellytykset toimia 2020-luvun monialaisten urapolkujen kentällä.</p> <p>Tulevaisuuden globaaleista haasteista keskeisimpänä ekologinen kestävyyskriisi vaikuttaa väistämättä myös musiikkialaan. Musiikkialalla ei ole kuitenkaan pelkästään passiivinen rooli muutoksiin reagoimisessa vaan sen sijaan myös mahdollisuus aktiivisesti vaikuttaa kehityskulkuihin, joilla taataan ihmisten ja koko maapallon elämän kestävät edellytykset tulevaisuudessa.</p>	
Hakusanat	
ammatillisuus, musiikkiala, työelämä, tulevaisuus	
Tutkielma syötetty Turnitin-plagiaatintunnistusjärjestelmään	
14.4.2022	

Sisällys

1 Johdanto	1
2 Keskeiset käsitteet	3
2.1 Ammatillisuus eli professionalismi.....	3
2.2 Musiikkialan ammatit ja urat	4
2.3 Musiikkialan toimintaympäristön muutos 2000-luvulla	5
2.4 Kansainväliset megatrendit tulevaisuutta muokkaamassa	6
3 Tutkimusasetelma	9
3.1 Tutkimuskysymys	9
3.2 Systemaattinen kirjallisuuskatsaus.....	9
3.3 Tutkimusprosessi.....	10
3.4 Eettiset kysymykset.....	10
4 Tulokset.....	11
4.1 Ammatillisuus musiikkialan näkökulmasta	11
4.2 Portfoliourat ja uralla pärjäämistä edistävät tekijät.....	12
4.3 Musiikkialan tulevaisuutta muovaavat megatrendit.....	13
4.4 Kehityksen asettamia vaatimuksia musiikin korkeakoulutukselle.....	15
5 Pohdinta.....	16
5.1 Luotettavuustarkastelu	17
5.2 Jatkotutkimusaiheet.....	18
Lähteet.....	19

1 Johdanto

Musiikkialalla työtehtävät ja ammatinkuvat ovat moninaisia, eivätkä tarkasti hahmotuvien ammattien käsitteet riitä kuvaamaan musiikkialan monipuolista todellisuutta (Tolmie 2020, 596). 2000-luvulla musiikin kuluttamisen ja tuottamisen tavat ovat etenkin digitalisaation myötä olleet murroksessa. Muuttuva maailma edellyttää tulevaisuudessakin muusikoilta ja musiikinopettajilta mukautumiskykyä ja elinikäistä oppimista. (Bartleet ym. 2019.) Ekologisen kestävyyskriisin ollessa yksi merkittävimmistä lähivuosikymmenten muutosnäkyistä (Dufva 2020), korostuu sen merkitys myös musiikkialalla. Musiikilla ja taiteilla ylipäätään on myös mahdollisuus vaikuttaa yhteiskunnalliseen keskusteluun ja toimia välittäjänä mm. ilmastonmuutokseen ja sosiaaliseen epätasa-arvoon liittyvissä kysymyksissä (Tolmie 2020, 602). Tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää musiikkialan ammatillisten urien piirteitä ja alan toimintaympäristön muutosta. Keskeisenä näkökulmana on ammatillisuuden käsite ja sen hahmottuminen koko musiikkialan monipuolisuuden näkökulmasta. Tutkielmassa hyödynnetään eri alojen tutkimuksen tarjoamaa ymmärrystä ammatillisuudesta ja ammattilaisuudesta, ja näitä käsitteitä avataan esimerkiksi terveyden- ja sosiaalihuollon alojen tutkimukseen nojaten (Cribb ja Gewirtz 2015).

2020 luvun alussa merkittävä musiikkialaankin vaikuttavana tekijänä on ollut SARS-CoV-2-viruksen aiheuttama pandemia. Koronapandemian myötä asetetut esitystoiminnan rajoitukset ovat vaikuttaneet merkittävästi elinkeinon harjoittamiseen esittävien taiteiden parissa. Tämä on herättänyt keskustelua esittävien taiteiden yhteiskunnallisesta arvostuksesta tai sen puutteesta. (Spiro ym. 2020.) Onkin tärkeää pohtia, millaista keskustelua ammatillisuudesta ja sen eri muodoista musiikkialalla olisi syytä käydä, ja millaisia mahdollisuuksia on löytää alan sisäistä yhtenäisyyttä sen hyvinvoinnin ja edunvalvonnan näkökulmasta. Nämä kysymykset koskevat myös musiikkikasvatuksen osa-aluetta etenkin korkeakouluasteella: oppilaitosten kouluttaessa tulevia musiikin ammattilaisia olisi tällaiselle keskustelulle tilausta. Tässä tutkimuksessa käsitellään musiikkialaa kokonaisuutena yhtenä ammattikuntana. Edellä esitetyn tehtävien limittymisen ja monen ammattilaisen monialaisuuden perusteella tarkastelun rajaus vain esimerkiksi muusikon, opettajan tai säveltäjän ammattirooleihin ei ole riittävää eikä tässä yhteydessä mielekäästä.

Kimmokkeena tutkimuksen tekemiselle ja aiheen valinnalle on ollut kirjoittajan omat ammatti-identiteettiin ja muusikkouteen liittyvät pohdinnat. Musiikkikasvatuksen opintojen aikana on keskusteltu opettajuudesta osana identiteettiä ja käyty opettajan ammatillisuuteen liittyviä keskusteluja. Kuitenkaan koulutuksen antaessa valmiuksia myös moneen muuhun musiikkialan työtehtävään, ei muusikkouteen tai musiikkialan ammatillisuuteen ole paneuduttu samalla lailla kuin opettajuuteen. Vertailukohtana tälle toimii kirjoittajan aiemmat lääketieteen opinnot, joissa jo alkuvaiheessa käytiin läpi lääkäriyttä ammatillisten vaatimusten näkökulmasta ja tuotiin esiin yhteenkuuluvuutta tuovan kollegakunnan merkitystä.

Tutkielman toisessa luvussa avataan aiheen kannalta keskeisimpiä käsitteitä, joita ovat ammatillisuus, mahdolliset urapolut ja tulevaisuudennäkymät musiikkialalla ja laajemmin globaalien megatrendien kautta nähtynä. Kolmannessa luvussa esitellään tutkimuskysymykset ja -menetelmä, kuvataan tutkimusprosessia sekä tarkastellaan tutkimuksen menetelmällisiin valintoihin liittyviä eettisiä kysymyksiä. Neljännessä luvussa esitellään tutkimuksen tulokset, eli tarjotaan kokonaiskuvaa ammatillisuudesta musiikkialalla ja luodaan katsaus alan mahdollisiin tulevaisuuden kehityskulkuihin. Viidennessä luvussa pohditaan tulosten merkitystä ja tutkimusprosessin luotettavuutta sekä esitetään ehdotuksia tulevia tutkimuksia varten.

2 Keskeiset käsitteet

2.1 Ammatillisuus eli professionalismismi

Cribb ja Gewirtz (2015) hahmottelevat ammatillisuuden käsitettä kolmen osa-alueen kautta. Ensimmäisenä kysymyksenä nousee se, mitä ammatilla oikeastaan tarkoitetaan. On hyvä erottaa toisistaan ammatti (*profession*) ja työ (*job/occupation*). Ammatti on jotain enemmän kuin pelkästään työ, jota tehdään elannon saamiseksi. Ammattiin liittyy tietty ammatillinen identiteetti, joka puolestaan jakautuu ammatinharjoittajan omaan kokemukseen itsestään ammattilaisena ja toisaalta sosiaaliseen rooliin, jossa muut ihmiset ammattilaisen näkevät. (emt., 13.) On työtehtäviä, joita voi tehdä myös ilman ammattikuntaan identifioitumista. Moni on tehnyt esimerkiksi opiskeluaikanaan kesätöitä myyjänä ilman, että kokee identifioituvansa myyjäksi. Kuitenkin on myös nimenomaan myyntityön ammattilaisiksi itsensä kokevia ihmisiä, joten ammattilaisuuden määritelmä ei ole täysin mustavalkoinen. Edellä kuvatusta voi myös huomata, ettei pelkkä palkkion saaminen jonkun tehtävän tekemisestä riitä ammattilaisuuden määritelmäksi. (emt., 18.)

Toisena ammatillisuuden aspektina Cribb ja Gewirtz (2015) pitävät pyrkimystä käsillä olevan tehtävän tekemiseen mahdollisimman hyvin. Tämän voi ymmärtää tietynlaisena ammattiylpeyden ilmentymänä. (emt., 18.) Kolmanneksi ammatillisuuden osa-alueeksi esitetään yhdistelmä edellä mainituista ammattiin liittyvien tehtävien hyvin tekemisestä. Ammatillisuuden ja ammatillisen käytöksen käsitetään liittyvän johonkin yleisesti hyväksi ja tärkeäksi katsottuun toimintaan. Esimerkkinä käytetään murtovarkaita: murtovarkauksiakin voi toteuttaa ammattimaisesti, mutta ammatillisuuden ajatus istuu huonosti murtovarkaaseen. (emt., 19.)

Westerlund ja Gaunt (2021) pyrkivät kirjassaan laajentamaan ammatillisuuden näkömiä musiikin ja musiikkikasvatuksen kontekstissa. Ammatillisuuden tavoitteiden nähdään liittyvän kiinteästi musiikin yhteiskunnalliseen asemaan. Mukana on myös vahvasti kehityksellinen näkökulma. Ammatillisuuden piirteinä mainitaan ensimmäisenä jalostunut ammattitaito, joka usein vaatii pitkän kouluttautumisen. Toiseksi mainitaan työn vastaaminen yhteisön arvoihin ja tarpeisiin ja täten työ palvelee yhteiskunnallista tärkeää tehtävää. Kolmantena piirteenä mainitaan ammatin harjoittajien

autonomia ja tämän mahdollistava ulkopuolinen luottamus ammatinharjoittajaan ja tämän ammattitaitoon. Neljäntenä ammatillisuuden piirteenä esitetään ammatinharjoittajien välinen järjestäytyneisyys ja ammattikunnan sisäinen etiikka ja käsitys hyvästä ammatillisesta käytöksestä ja ammattikunnan arvoista. (emt., xiv.) Cribb ja Gewirtzin ammatillisuuden määritelmään peilaten yhteisinä piirteinä hahmottuvat paitsi ammattikunnan ja ammatinharjoittajan sisäinen ymmärrys hyvin tehdystä työstä ja ammattikuntaan kuulumisesta, myös ulkoapäin tuleva muiden ihmisten ja koko ympäröivän yhteiskunnan arvostus, tarve ja käsitys ammatillisen käytöksen vaatimuksista.

Ammatillisuutta pohtiessa nousee esiin kysymys, milloin työstä tulee ammatti ja mitä sillä on merkitystä. Vakiintuneisiin ammattikuntiin liittyy tietty yhteisön määritelmä sosiaalinen rooli ja status. Tämä tuo ammattikuntaan kuuluvalla myös valtaa. Yhtenäisenä näyttäytyvän ammattikunnan on helpompi osoittaa merkityksensä yhteiskunnassa ja tätä kautta saavuttaa sosiaalista ja taloudellista arvostusta. (Cribb & Gewirtz 2015, 27.) Cribb ja Gewirtz toteavatkin Larsoniin viitaten ammatillistumisen prosessin (*professionalization*) olevan harvinaisten resurssien, erityisosaamisen ja taitojen, muuttamista toiseksi, sosiaaliseksi ja taloudelliseksi pääomaksi (emt., 28). Tämä voidaan nähdä yhtenä kriittisenä näkökulmana ammatillisuuspuheeseen.

2.2 Musiikkialan ammatit ja urat

Musiikin alalla ammatit ja urat koostuvat usein monenlaisista aineksista ja näiden voisikin ajatella kattavan useita ammatteja (Bartleet ym. 2019). Myös näennäisesti saman ammatin sisällä työnkuvat voivat olla hyvin erilaisia. Coles (2018) käyttää tästä esimerkkinä laulajan ammattia. Laulaja-lauluntekijällä ura ja pienemmässä mitakaavassa arki voi näyttää hyvin erilaiselta kuin vaikkapa musikaalilaulajalla tai hääbändin laulajalla. (emt., 2.) Lisäksi harvalla musiikin alan ammattilaisella työnkuva koostuu vain yhdentyyppisestä ammattiroolista. Usein musiikin alalla työn luonnetta määrittävät erilaiset ajallisesti rajautuvat toisistaan erilliset projektiluontoiset työt. Tämänkaltaisista useista erilaisista töistä koostuvaa urapolkua kuvaamaan on luotu käsite ”portfolioura” (*portfolio career*). (Bartleet ym. 2019, 282; Coles 2018, 2, 4.)

Musiikkialan ja laajemmin taidealan urien piirteitä kuvaamaan käytetään myös termiä ”rajaton ura” (*boundaryless career*) (Coles 2018, 3). Tällä viitataan siihen, ettei ura ole sidottu yhden organisaation tai toimintakentän sisällä toimimiseen.

Moneen musiikin alan tehtävään ei ole samanlaisia muodollisia pätevyysvaatimuksia kuin esimerkiksi terveydenhuollon ammatteihin. Poikkeuksen muodostavat opettajan toimet ja virat julkisissa oppilaitoksissa. Sen sijaan mm. soittajan, laulajan, säveltäjän, sovittajan, äänittäjän tai laulaja-lauluntekijän pätevyyttä määrittää epämääräisemmin hahmottuva ammattitaito ja taiteellinen kyky. (Coles 2018; Bartleet ym. 2019).

2.3 Musiikkialan toimintaympäristön muutos 2000-luvulla

Bartleet ym. (2019) toteavat artikkelissaan musiikin ammattilaisten toimintaympäristön muuttuneen useilla tavoilla viimeisten parinkymmenen vuoden aikana. Keskeisiä muutoksen kohteena olleita osa-alueita ovat mm. yrittäjyys, liikkuvuus, digitalisaatio, sukupuolten välinen tasa-arvo ja hyvinvointi. Monen musiikin alan ammattilaisen urapolku koostuu pienistä osasista: harva alalla oleva työskentelee yhden työnantajan palveluksessa suurta osaa urastaan. Sen sijaan monen uralla yhdistyvät mm. opetus sekä oppilaitoksissa, yksityisesti, että erilaisissa yhteisöissä, esiintyminen, studiotyöskentely, myynti, yrittäjyys ja läsnäolo digitaalisilla alustoilla.

Carey ja Coutts (2021) mainitsevat musiikin korkeakoulutuksen perinteisesti valmistavan opiskelijoita esiintymiseen ja/tai luomiseen keskittyviin ammatteihin. Nykypäivän musiikin ammattilaiselle kuitenkin pelkät instrumentin ja ohjelmiston hallintaan keskittyvät taidot eivät ole riittäviä. Bennett (2019) on tutkinut eri uran vaiheissa olevia muusikoita ja taitoja, joita vaaditaan merkityksellisen ja kestävämmän ammattiuran rakentamiseen. Uran eri vaiheissa erilaiset tavoitteet korostuvat: alkuvaiheessa usein esiintymiseen ja luomiseen keskittyvät työtehtävät näyttävät tärkeinä ja menestystä määrittävinä. Kuitenkin uran ja kokemuksen karttuessa myös työn monipuolisuuden tuoma joustavuus, mielekkäät työtehtävät ja taloudellinen turva muodostuvat tärkeiksi. (emt., 20–21.) Joustava ja laaja ammatillinen identiteetti näyttävät tärkeinä ammatillisena voimavarana

(emt., 24). Kun elämänikäisen oppimisen, joustavuuden ja monipuolisen osaamisen merkitykset korostuvat portfoliotyyppisten urapolkujen yleistyessä, on useissa eurooppalaisissa ja australialaisissa musiikin korkeakouluissa lisätty mm. yrittäjyyteen ja uran hallintaan liittyviä opintojaksoja (Carey & Coutts, 2021, 43).

2.4 Kansainväliset megatrendit tulevaisuutta muokkaamassa

Erilaisia tulevaisuuden skenaarioita luotaavassa Sitran artikkelissa *Megatrendit 2020* (Dufva 2020) esitellään viisi megatrendiä, joita pidetään keskeisinä tulevaisuutta määrittävinä asioina. Megatrendin määritelmänä esitetään ”useista ilmiöistä koostuva yleinen kehityssuunta, laaja muutoksen kaari” (emt., 3). Megatrendit ovat globaalin tason ilmiöitä, joiden uskotaan jatkuvan samansuuntaisina. Megatrendien jaottelua on olemassa erilaisia. Esimerkiksi Tolmie (2020) käyttää musiikkialan tulevaisuudennäkymiä tarkastellessaan Hajkowiczin seitsemää megatrendiä, jotka ovat otsikoiltaan osin erilaisia kuin Sitran artikkelissa luetellut megatrendit, mutta käsittelevät sisällöiltään hyvin samankaltaisia teemoja.

Megatrendeistä ensimmäisenä mainitaan ekologinen kestävyyskriisi, johon sisältyvät mm. ilmastonmuutos, joukkosukupuuttoaalto ja luonnonvarojen ylikulutus (Dufva 2020, 13). Ilmaston lämpenemisen ja sen vaikutuksien johdosta monet ihmisten asuttamat alueet muuttuvat elinkelvottomiksi. Kestävyyskriisin hallitsemiseen vaadittavat keinot tulevat vaikuttamaan laajasti yhteiskunnan eri osa-alueisiin. Mm. liikkuminen, talous ja ruoantuotanto ovat kohteita, joiden kestävään järjestämiseen liittyviä toimia pidetään tärkeänä. (emt., 16–17.)

Toisena megatrendinä Dufvan julkaisussa on väestön ikääntyminen ja monimuotoistuminen. Suomen väestö ikääntyy ja väkimäärän ennustetaan kääntyvän laskuun 2030-luvulla. (Dufva 2020, 23.) Vastaava kehitys on yleinen monessa teollisuusmaassa. Globaalilla tasolla maailman väkiluku lisääntyy. Väestönkasvu keskittyy esimerkiksi Saharan eteläpuoliseen Afrikkaan. Suomessa ikääntymisen ohella väestörakenteeseen vaikuttaa maahanmuutto. Väestöön liittyvänä muutoksena mainitaan myös heimoutuminen. (emt., 24.) Tällä tarkoitetaan vastakkainasettelujen myötä syntyvää jaottelua ihmisryhmien välillä. Heimoutumisen sisarilmiönä esitetään kuplautuminen, jota voi pitää verkostoitumisen vastakohtana. Kuplautumisella tarkoitetaan samanmielisten

ihmisten keskinäisiä sosiaalisen vuorovaikutuksen verkostoja, jotka puolestaan vuorovaikuttavat kuplan ulkopuolelle jäävien kanssa vähemmän. (emt., 25–26.)

Verkostomaisen vallan voimistuminen on kolmas Sitran julkaisussa esitelty megatrendi. Tällä tarkoitetaan mm. maailmanpolitiikassa vallan siirtymistä muutamalta vahvalta valtiolta myös mm. yritysten, kaupunkien ja kansainvälisten instituutioiden haltuun. (Dufva 2020, 30.) Demokratiaa haastavat äänenpainot ovat lisääntyneet ja osin disinformaationkin luomat mielikuvat maailman monimutkaisuudesta lisäävät halua yksinkertaisempiin ratkaisuihin. Sosiaalisen median verkostot mahdollistavat tiettyä asiaa ajavien liikkeiden nopean synnyn ja leviämisen. Mielipiteiden kärjistymisen vastapainoksi on esitetty osallisuuden ja yhteistä ymmärrystä luovan keskustelun lisäämistä. (emt., 31.)

Neljäs megatrendi liittyy teknologian kehitykseen. Teknologia on, paitsi kehittynyt, myös yleistynyt ja tullut osaksi yhteiskuntaa ja arkea esimerkiksi älypuhelimien ja niiden yhä laajempien sovellusmahdollisuuksien kautta. (Dufva 2020, 39.) Seuraaviksi teknisiksi kehitysaskeleiksi povataan mm. tekoälyn ja sen sovellusten kehittymistä. Tekoälyn kehittymisen uskotaan vaikuttavan esimerkiksi itseohjautuvan liikenteen yleistymiseen. Teknologia vaikuttaa jo nyt ihmisten sosiaaliseen vuorovaikutukseen älylaitteiden ja sosiaalisen median kautta. Sosiaalisen median alustojen algoritmien vaikutukset esimerkiksi geopolitiikkaan on nostettu esiin. Tämä herättää kysymyksen sovellusten sääntelystä ja siitä, kenellä on päätäntävalta teknologioista. Teknologian kehityksen kritiikin kohteena on myös sen ilmastovaikutukset. Eräs tähän liittyvä keskeinen näkökulma on, että lisääntyvä energiankulutus on ristiriidassa ekologisen kriisin hallinnan keinojen kanssa. Myös teknologian saavutettavuuden aiheuttama eriarvoistuminen on asia, joka tulee ottaa huomioon. (emt., 39–41.)

Viides ja Sitran *Megatrendit 2020* -julkaisun viimeinen megatrendi liittyy talouteen. Talousjärjestelmään kohdistuu erilaisia muospaineita mm. ekologisen kriisin hallinnan puolesta. (Dufva 2020, 45.) Myös vaurauden epätasainen jakautuminen ja taloudellisen epätasa-arvon lisääntyminen ovat keskeisiä tulevaisuuden ongelmakohtia. Aiemmin talouskasvu keskittyi pitkälti länsimaihin, mutta painopiste on siirtynyt kohti Kiinaa ja kehittyvien maiden talouksia. Esimerkkinä talouden toimijoiden uudentyypisestä ajattelusta nostetaan kestävyysnäkökulman korostaminen. Tällä tarkoitetaan paitsi ekologista, myös sosiaalista kestävyyttä ja hyvinvointia. Talouden ohella

muutoksessa on ollut myös työelämä. Raja työntekijän ja yrittäjän välillä muuttuu ja erilaisia keinoja jatkuvan toimeentulon turvaamiseksi on tarkastelun kohteena. (emt., 47–48.)

3 Tutkimusasetelma

3.1 Tutkimuskysymys

- 1) Miten ammatillisuuden käsitettä on lähestytty musiikkialan näkökulmasta?
- 2) Miten musiikin ja sitä kautta myös musiikkikasvatuksen ammattilaisuuden näkymät ovat muuttumassa tulevaisuudessa?

3.2 Systemaattinen kirjallisuuskatsaus

Tutkimus on toteutettu systemaattisena kirjallisuuskatsauksena. Kirjallisuuskatsauksen tavoitteena on laatia tiivistetty yhteenveto aiheeseen liittyvästä kirjallisuudesta. Samalla saadaan selvitettyä, missä laajuudessa tutkimuskysymyksen mukaisia asioita on tutkimuskirjallisuudessa jo käsitelty ja osoittaa täten myös jatkotutkimuksen aiheita. (Salminen 2012.) Katsauksen laatimisessa on noudatettu Salmisen esittämää Finkin mallia. Tutkimusprosessi on kuvattu tarkemmin seuraavassa luvussa.

Tämä tutkimus on luonteeltaan teoreettista laadullista tutkimusta. Laadulliselle tutkimusprosessille ominaisesti tutkimusaineiston tarjoamat näkökulmat osittain ohjaavat prosessia. Kirjallinen aineisto, johon systemaattisen kirjallisuuskatsauksen keinoin pureudutaan, koostuu laadullisilla tutkimusmenetelmillä toteutetuista tutkimuksista. Tutkimusta tehdessä on säilytetty kriittinen ote ns. itsestään selvänä pidettyihin yleistietoon perustuviin olettamuksiin ja käsityksiin, joita muusikkouudesta ja musiikkikasvatustajuudesta on olemassa, ja esitetyt argumentit on perusteltu lähdekirjallisuuteen viittaen. Laadulliseen tutkimukseen kuuluu, että tutkimuksen kohteena olevat asiat voivat olla monimutkaisia ja joskus moninaisissakin vuorovaikutussuhteissa keskenään. Tyyppillistä on myös tutkijan reflektiivinen ote oman asemansa tarkastelussa. Tulokset nousevat esiin tutkimusprosessin aikana aineistoa tarkastellessa, ja tämä vaikuttaa myös prosessin alussa laaditun tutkimuskysymyksen täsmentymiseen ja tarkentumiseen. (Juhila 2022.)

3.3 Tutkimusprosessi

Tutkimusprosessi alkoi vuoden 2021 syyskuussa alustavan tutkimuskysymyksen määrittelyllä. Tutkimuskysymyksen muotoilussa ja muutenkin tutkimuksen tekemisessä on saatu tukea musiikkikasvatuksen kanssaopiskelijoilta ja tutkimuksen ohjaajalta. Tutkimuksen tekoa on reflektoitu viikoittaisissa tapaamisissa opiskelijaryhmän ja ohjaajan kanssa elokuun lopusta 2021 huhtikuuhun 2022 saakka. Tutkimuskirjallisuuden hakuun käytettiin Taideyliopiston kirjaston kansainvälisen aineiston hakupalvelua. Haku rajattiin vertaisarvioituun kirjallisuuteen. Käytettyjä hakusanoja olivat ”professionalism AND music education”, ”career AND music”, ”professionalism AND music”, ”digitalization AND music” ja ”decolonization AND music”. Aineiston etsimisessä käytettiin myös niin kutsuttua snowballing-menetelmää (Gaunt & Treacy 2020), eli tiedonhaussa hyödynnettiin aiemmin löytyneiden artikkelien lähdeviitteitä. Tutkimuskysymystä muodostettaessa alusta saakka oli läsnä ammatillisuuden käsitteen käyttäminen musiikkikasvatuksen ja musiikin tutkimuksen kentällä. Myös musiikkialan ammatillisen elämän kentän hahmottaminen oli varhaisessa vaiheessa tutkimuskysymyksenä mukana. Kirjallisuuteen tutustuessa näkökulmaksi valikoitui nimenomaan nykytilan peilaaminen viime vuosikymmenten musiikkialan muutoksiin ja tätä kautta luonteva laajennus tarkastelulle oli myös alan ja ammatillisuuden tulevaisuuden kehityksen tutkiminen.

3.4 Eettiset kysymykset

Tutkimus on laadittu tutkimuseettisen neuvottelukunnan eettistä ohjeistoa noudattaen (TENK 2012). Tässä tutkimuksessa viittausmerkinnöin osoitan, milloin viitataan toisen tutkijan tekemään työhön ja missä kohdassa on kyse omista päätelmistäni ja pohdinnoistani. Lähteiden käsittelyssä on pyritty objektiivisuuteen ja huomioimaan mahdolliset ennakkokäsitykset, jotka voisivat vaikuttaa tulosten tulkintaan. Tutkimuksen tekemisestä ei ole saatu tai maksettu palkkioita ja kirjoittaja on kirjoittanut tutkielman itse. Mahdolliset suorat lainaukset lähdemateriaalista on erotettu lainausmerkein. Kirjallisuuskatsauksena toteutettuun tutkimukseen ei ole vaadittu erillistä tutkimuslupaa.

4 Tulokset

4.1 Ammatillisuus musiikkialan näkökulmasta

Cribb ja Gewirtz esittelevät kirjassaan (2015) perinteisiä profession eli ammatin piirteitä. Samalla he toteavat, että tämä aiemmin suosittu piirteisiin keskittyvä teoria (*trait theory*) ammattien kontekstissa on myöhemmin kyseenalaistettu. Musiikkialan näkökulmasta tarkasteltuna nämä esitetyt ammattien ja ammattikuntien piirteet eivät myöskään kaikilta osin tunnu sopivan. Yhtenä ammattikunnan piirteenä esitetty tietty valtiotasolla määritetty kelpoisuus ja koulutus pätee lähinnä opettajien tehtäviin. Muihin musiikin alan työtehtäviin pääsyvaatimuksena ei olekaan tietty muodollinen koulutus vaan sen sijaan esim. koesoitoin tai aiempien työnäytteiden perusteella määriteltävä korkea taso oman työn hallinnassa. Myös järjestäytyneisyys ja vahvan ammattikunnan etua ajavan kollegion esiintyminen pätee huonosti musiikkialalla. Suomessa muusikkojen järjestäytymisestä vastaa esimerkiksi Muusikkojen liitto, johon kuuluu vuoden 2022 alussa noin 3800 jäsentä (muusikkojenliitto.fi 22.1.2022).

Musiikkialaan sen sijaan sopivat hyvin kuvaukset korkeista ammattitaidon ja erityisen ammattikunnalle ominaisen tiedon vaatimuksista ja ammattilaisten autonomisesta toiminnasta. Ajatukset musiikkialan yhteiskunnallisesta välttämättömyydestä tai tarpeellisuudesta sekä eettisistä vaatimuksista alalla toimiville eivät ole yhtä selkeästi hahmottuvia. Toisaalta alalla etsitään yhteisiä, tulevaisuuteen suuntautuvia tapoja määrittellä ammatillisuutta, ja esimerkiksi Westerlund ja Gaunt (2021, xv) näkevät viime vuosikymmenten yhteiskunnallisten muutosten lisäävän tarvetta musiikkialan ammatillisuuden uudelleen pohtimiselle. Musiikin korkeakoulutus ja sen suhde ympäröivään yhteiskuntaan ovat tärkeitä välittäjiä muuttuvan yhteiskunnan ja sen arvojen ja etiikan välillä.

Kaikissa tutkimusaineistoon mukaan otetuissa artikkeleissa ammatillisuuden käsitettä ei välttämättä avattu lainkaan, vaikka se olisi esiintynyt otsikkotasolla saakka. Esimerkiksi Virkkula ja Nissilä (2017) käsittelevät oppimaan oppimista musiikin ammatitopiskelijoiden ammatillisen kehityksen ja työelämätaitojen kannalta. Itse ammatillisuus jää määrittelemättä, vaikka ”professionalismi” esiintyykin artikkelin otsikossa. Kuitenkin mm. itseohjautuvuuteen, elämänmittaiseen oppimiseen ja

oppimismenetelmiin pureuduttiin täsmällisemmin. Otsikossa viitattaneenkin pikemmin ammatillisuuden kuin ammatillisuuden kehittymiseen.

4.2 Portfoliourat ja uralla pärjäämistä edistävät tekijät

Tutkimuskirjallisuudessa tuli toistuvasti esiin musiikin alan urapoluille tyypillinen monimuotoisuus. Ammatillaisen ura voi koostua usean eri työnantajan ja projektin parissa työskentelystä ja sisältää hyvinkin erilaisia työtehtäviä, kuten esiintymistä, luovaa tuottamista, studiotyöskentelyä ja opettamista. (Bartleet ym. 2019; Tolmie 2020; Coles 2018.) Työtehtävien rajauksien pohjalta ammatillisuuden määrittely musiikin alalla ei olekaan niin yksiselitteistä kuin joillain täsmällisemmin hahmottuvilla ammattialoilla.

Musiikin alan ammatillisuutta määrittää edellä mainitun usein pirstaleisen urapolun (*portfolio career*) lisäksi mm. parin viimeisen vuosikymmenen aikana muuttuneet tavat niin elävän kuin äänitetyn musiikin kuuntelussa. Tähän liittyy vahvasti digitalisaatio, joka on muuttanut myös musiikin opetuksen keinovalikoimaa. Saatavilla olevan musiikin määrä on kasvanut valtavasti ja musiikin harrastajallekin on tarjolla julkaisukanavia enemmän kuin koskaan. Tämä on muuttanut musiikkimaailman valtasuhteita, kun mahdollisuuksia musiikin äänittämiseen, julkaisemiseen ja jakamiseen on muillakin kuin suurilla levy-yhtiöillä ja kustantajilla. (Bartleet ym. 2019.) Zhang ja Negus (2021) mainitsevat digitalisaation muuttaneen paitsi äänitetuotantoa, myös elävän musiikin esittämis- ja kuluttamistapoja. Jo 1980-luvulta lähtien live-esiintymisissä on hyödynnetty digitaalisia menetelmiä mm. samplereiden ja MIDI-ohjattavien syntetisaattorien muodossa. Nykyään looppereiden ja taustanauhojen käyttö on esiintymisissä jo hyvin yleistä. Älylaitteiden myötä myös yleisön käyttäytyminen on muuttunut. Suurissa konserteissa esiintyjää katsoo älypuhelimien valtameri ja konserteista tallennettuja kuvia, äänitteitä ja videoita jaetaan pitkin sosiaalisen median eri alustoja yleisön toimesta reaaliajassa. (Zhang & Negus 2021, 540).

Useammassa lähteessä mainitaan musiikkialan olevan työllistymismahdollisuuksien puolesta epävarman (Bennett 2019 18; Bartleet ym. 2019, 288; López-Íñiguez & Bennett 2021, 134; Reid ym. 2019, 400). Vakituisten työpaikkojen vähyys ja freelancer-tyyppisen työllistymisen yleisyys ovat seikkoja, jotka johtavat aiemmin mainittuihin portfoliouriin (Bartleet ym. 2019). Työllistymisen kannalta tärkeinä taitoina pidetään

ennen kaikkea oppimaan oppimista ja oppijaidentiteetin muodostumista (López-Íñiguez & Bennett 2021, 135; Reid ym. 2019, 410). Olennaisena taitona musiikin ammattilaiselle nähdään myös verkostoituminen ja siihen liittyvien sosiaalisten taitojen kehittäminen (Bartleet ym. 2019, 289; Reid ym. 2019). Ammattilaisten kesken verkostoitumisen lisäksi myös yleisön kanssa kommunikaation ylläpitäminen on olennaista (López-Íñiguez & Bennett 2021). Vahva sisäinen motivaatio (Reid ym. 2019, 401) tai intohimo (Zhukov & Rowley 2021, 3) musiikin ammattilaisuutta kohtaan mainittiin tekijänä, joka auttaa kestävän työuran rakentamisessa.

4.3 Musiikkialan tulevaisuutta muovaavat megatrendit

Tolmie (2020) käyttää tutkimuksessaan strategisen ennakkoinnin (*strategic foresight*) menetelmiä soveltaessaan laajempia globaaleja megatrendejä musiikkialan parissa tapahtuviin muutoksiin. Strateginen ennakointi on systemaattinen erilaisten mahdollisten tulevaisuuden skenaarioiden analysointiin perustuva menetelmä (Iden ym. 2017). Kuten luvussa 2 tuotiin esiin, Tolmie käyttää Hajkowiczin seitsemää megatrendiä. Nämä ovat otsikoiltaan osin erilaisia kuin Sitran artikkelin megatrendit (Dufva 2020), mutta käsittelevät sisällöiltään hyvin samankaltaisia teemoja. Seitsemän megatrendiä liittyvät seuraaviin aihepiireihin: 1) luonnonvarojen rajallisuus ja niiden lisääntyvä kysyntä, 2) biodiversiteetin väheneminen, 3) Aasian ja kehittyvien maiden talouksien kasvu, 4) väestön ikääntyminen ja eliniänodotteen kasvu, 5) digitaalisen teknologian kehitys, 6) palveluiden, kokemusten ja sosiaalisen vuorovaikutuksen lisääntynyt kysyntä ja kaipuu sekä 7) tarve uusille innovaatioille.

Ekologisen kestävyyskriisin vaikutuksia musiikkialalle Tolmie kuvaa erilaisista näkökulmista (Tolmie 2020, 601). Luonnonvarojen käytön hillitsemiseen liittyen esitetään soittimien ja niihin käytettävien materiaalien kierrättämistä. Esimerkkinä käytetään jousisoittimia, joista arvokkaina ja erityislaatuisen hyvinä pidetään vuosisatoja vanhoja esimerkiksi Antonio Stradivarin rakentamia soittimia. Luonnonvarojen ja biodiversiteetin väheneminen tulevat ilmastonmuutoksen ohella vaikuttamaan ihmisten asuinpaikkoihin ja liikkumiseen. Tämä vaikuttaa myös uusien musiikkikulttuurien syntyyn ja voi uhata joidenkin alueellisten musiikillisten perinteiden jatkumista (emt., 602). Ekologiseen kestävyyskriisiin musiikkikasvatuksen näkökulmasta paneutuu mm. Daniel J. Shevock (2017).

Aasian, erityisesti Kiinan, ja kehittyvien maiden taloudellinen kasvu ja lisääntyvä maailmanpoliittinen vaikutusvalta tulevat vaikuttamaan myös globaaliin musiikilliseen kenttään. Tolmie viittaa Huangiin kertoessaan, miten Kiinan suurissa kaupungeissa länsimaisen musiikin, erityisesti jazzin ja sinfoniamusiikin suosio on lisääntynyt. Samaan aikaan keskustelu musiikkikasvatuksen dekolonisaatiosta on käynnistynyt. Dekolonisaatiosta ja sen tärkeydestä kirjoittavat mm. Tan (2021) ja Hess (2015). Hessin artikkeli keskittyy erityisesti länsimaisen taidemusiikin asemaan kouluopetuksessa. Jo länsimainen taidemusiikki käsitteenä jakaa maailmaa sen alle sisältyvään musiikkiin ja kaikkeen muuhun.

Digitaalisen maailman kehitys nähdään merkittäväksi tulevaisuutta määrittäväksi tekijäksi niin Sitran, kuin Tolmien julkaisuissa. Jo aiemmin mainitun musiikin digitaalisten jakelukanavien merkityksen lisääntymisen lisäksi Tolmie esittelee digitalisaatioon liittyen mahdollisena merkittävänä kehityskulkuna virtuaalitodellisuuden liittyen sovellusten yleistymisen. Virtuaalitodellisuus ja lisätty todellisuus (*augmented reality*) voivat muuttaa edelleen elävän musiikin kuluttamisen tapoja ja toisaalta luoda uusia mahdollisuuksia muun muassa musiikkikasvatuksen parissa (Tolmie, 2020, 604). Toisaalta yhtenä potentiaalisena tulevaisuusskenaariona nähdään kaipuu autenttisiin ihmistenvälisiin kohtaamisiin. Elävä musiikki ja muut esittävät taiteet ovat omiaan vastaamaan tällaisiin sosiaalista vuorovaikutusta korostaviin tarpeisiin (emt., 605).

Tolmie (2020, 605) näkee musiikille ominaisen ihmistenvälisen vuorovaikutuksen tärkeänä myös vastavoimana mahdolliselle tekoälyn luomalle musiikille. Koronapandemian tuomat rajoitukset musiikin esitystoiminnalle voi nähdä tulevaisuudessa myös voimavarana musiikkialalle: edellä mainittu kaipuu aitoihin kohtaamisiin on voimistunut ja odotettavissa voi olla runsas elävän musiikin kysyntä rajoitusten hellittäessä (emt., 606). Digitalisaatio vaikuttaa useilla eri tavoilla musiikin kokemiseen, ja näitä ulottuvuuksia avaavat esim. Zhang ja Negus (2021). Perinteisen live-esityksen ja tämän vastakohtana pidetyn äänitteen rajoja ovat hämärtäneet mm. taustanauhojen, videoiden ja jopa hologrammiheijastusten käyttö. Koronapandemian aikana yleistyneet striimatut konsertit sekoittavat myös tallennetun ja elävän musiikin rajaa. Vaikka yleisö olisikin kotonaan, voi striimikonsertissa vuorovaikuttaa esiintyjän kanssa esimerkiksi reaaliaikaisen viestikanavan kautta. Tällöin myös yleisön kommentit muuttuvat osaksi konserttikokemusta ja sen sisältöä. (Zhang & Negus 2021, 547–548.)

4.4 Kehityksen asettamia vaatimuksia musiikin korkeakoulutukselle

Useammassa lähteessä mainittiin, että musiikin ja muidenkin taiteiden korkeakouluopetuksessa painotetaan usein substanssiosaamista, joka on kiistatta tärkeä taito taiteen alan ammattilaiselle. Kuitenkin kritiikkinä esitettiin liian vähäinen keskittyminen työelämätaitoihin liittyvään opetukseen. (Bartleet ym. 2019, 289; López-Íñiguez & Bennett 2021; Reid ym. 2019, 410.) Tärkeinä taitoina musiikin ammattilaiselle nähdään esimerkiksi yrittäjyysnäkökulma, elinikäinen oppiminen ja resilienssi. Reid ym. (2019, 411) esittävät, että taiteen korkeakoulutuksessa pitäisi ajatella taiteilijaksi kasvattamista enemmän pienyrittäjäksi kuin työntekijäksi kasvattamisen näkökulmasta.

Westerlund & Gaunt (2021, xv) esittävät musiikin korkeakoulutuksen toimivan tärkeänä alan suunnannäyttäjänä nykyajan muuttuvassa yhteiskunnassa. Muutos kannustaa alan sisäisten arvojen ja tarkoituksen reflektointiin. Ammatillisuuden kehitys mahdollistaa myös musiikin laajemman yhteiskunnallisen potentiaalin hyödyntämisen vuorovaikutuksessa mm. nopeiden ennakoimattomien muutosten sekä ympäristön ja ihmisten tarpeiden kanssa.

5 Pohdinta

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli perehtyä ammatillisuuden käsitteen käyttöön musiikin ja musiikkikasvatuksen parissa ja löytää tutkimuskirjallisuudesta suuntaviivoja alan tulevaisuuden kehitykselle. Tutkimustuloksissa korostui koko yhteiskunnan muutokset ja kehitys 2000-luvulla. Nopean globaalien tiedonvälityksen kehitys ja maailmanlaajuisista haasteista suurimpana ekologinen kestävyyskriisi näkyvät myös musiikkialalla. Näiden lisäksi työ musiikkialalla on usein entistä monialaisempaa ja koostuu useista erilaisista työnkuvista ja tehtävistä.

Vaikka ammattilaisten välinen verkostoituminen mainitaan kestävässä työuran rakentamisen kannalta olennaisena taitona, keskitytään tässä tutkielmassa kootussa kirjallisuudessa uralla pärjäämistä tukevissa seikoissa hyvin yksilökeskeisiin asioihin. Verkostoituminenkin nähdään enemmän yksilön omien sosiaalisten taitojen osa-alueena kuin yhteisön yhteisenä sisäisenä toimintana. Olisikin kiinnostavaa tarkastella ammatillisuutta tukevia tekijöitä yhteisön näkökulmasta: millaiset kollegion sisäiset piirteet rakentavat sosiaalisesti kestävästä ammatillisuudesta. Näkökulman muutos keskenään kilpailevista yksilöistä yhteisen asian puolesta työskentelevään ammattikuntaan voisi auttaa vähentämään taidealaan liittyvää epävarmuuden kokemusta. Samalla lisääntyneen yhteistyön myötä myös taiteellinen sisältö voisi kehittyä ja rikastua.

Musiikkialalla kokemukseen yhteisöllisyydestä voi vaikuttaa ammatillisen arvostuksen saamiseksi vaadittava huomio niin alan ulkopuolisilta kuin kollegoilta. Ala on verrattain pieni ja kun töiden saamiseen vaikuttaa merkittävästi saatu suotuista näkyvyys ja onnistumiset aiemmissä tehtävissä, voi kollegoista muodostua herkästi myös tietyssä mielessä kilpakumppaneita.

Tässä tutkimuksessa käsitellyn kirjallisuuden perusteella voidaan sanoa, että musiikkialaa ei voi kokonaisuutena mieltää perinteisen määritelmän mukaiseksi ammattikunnaksi. Kuitenkin on hedelmällistä tarkastella, millaisia ammatillisuuden ideaaliin liittyviä piirteitä alaan liittyy. Toisaalta myös kritiikki on paikallaan: tarvitseeko alaa käsitellä kokonaisuutena ja liittyykö pyrkimykseen ammattikunnan ja ammatti-identiteetin luomisesta myös esimerkiksi taloudellisen tai yhteiskunnallisen aseman kohentamiseen liittyviä intressejä? Kun musiikkiala keskittyy taiteen tekemiseen, vähentääkö alan täsmällisempään hahmottumiseen tähtäävä puhe taiteellista autonomiaa?

Kun koko alaa uhataan sen ulkopuolelta, on käsityksestä yhteisestä ammatillisuudesta hyötyä. Esimerkkinä ulkoa tulevasta kriisistä nyt meneillään olevan koronapandemian aikana musiikkialan ja laajemmin muidenkin esittävien taiteiden ammattilaisten rivit tuntuvat yhdentyneen. Kritiikki valtiolliselta tasolta määrättyihin rajoituksiin alan ytimessä olevaa esiintymistoimintaa kohtaan on tuonut näkyvämmäksi yhtenäistä esiintyvien taiteilijoiden kenttää. Tästä konkreettisena esimerkkinä oli 2.6.2021 eduskuntatalon edustalla järjestetty kulttuurialan mielenosoitus elinkeinon turvaamisen puolesta.

5.1 Luotettavuustarkastelu

Tutkimus on laadittu 3 kuvattujen tutkimuksen eettisten periaatteiden mukaisesti. Viitatusmerkinnöillä on osoitettu, milloin on kyse aiemmista tutkimustuloksista ja muiden tutkijoiden ajatuksista ja milloin kirjoittajan omista. Tutkimustyön läpinäkyvyys on osoitettu luvun 3 tutkimusmenetelmän kuvauksella. Alkuvaiheessa tietoa hakiessa oli vaikea löytää täsmällisesti tutkimuskysymyksiin vastaavaa aineistoa. Käytetyistä hakusanoista ”*professionalism*” ja ”*career*” tuottivat olennaisten lähteiden ohella myös runsaasti tuloksia, jotka eivät varsinaisesti liittyneet tutkimusaiheeseen. Runsaasta hakutulosten määrästä johtuen on mahdollista, että joitakin olennaiseksi tulkittavia lähteitä on jäänyt löytämättä huolimatta pyrkimyksestä johdonmukaisuuteen ja systemaattisuuteen.

Tiedonhaussa tietokantahakujen ohella käytetyn snowballing-menetelmän ongelmana voi olla se, että löydetty kirjallisuus on tietyn keskenään vuorovaikuttavan tieteellisen yhteisön tuottamaa. Lähteenä käytetyn kirjallisuuden moninaisuudesta voidaan kuitenkin sanoa sen olevan peräisin eri mantereilta, eri kirjoittajilta, eri yliopistoista ja osin eri tieteenaloiltakin.

Käytetty lähdekirjallisuus oli pääosin englanninkielistä (17 englanninkielistä ja 4 suomenkielistä lähdeä). Kirjoittajan äidinkieli on suomi, ja tutkielmassa on pyritty löytämään englanninkielisille termeille sopivat vastineet suomenkielisestä kirjallisuudesta. Tällaisia ovat esimerkiksi portfolioura, rajaton ura ja strateginen ennakointi.

5.2 Jatkotutkimusaiheet

Ammatillisuuden käsite voi vaikuttaa vaikeasti määriteltävältä ja epämääräiseltäkin. Kuitenkin tutkimustuloksissa tuli esiin, että keskustelulle ammatillisuudesta musiikissa olisi tilausta. Olisikin kiinnostavaa selvittää konkreettisemmalla tasolla, millaisia arvoja ja ajatuksia nimenomaan musiikkialan ammatillisuuteen koetaan liittyväksi. Aihetta voi lähestyä esimerkiksi musiikin korkeakouluopetuksen näkökulmasta, jolloin päästään vaikuttamaan suoraan valmistuviin musiikin ammattilaisiin. Toisaalta kiinnostavaa olisi myös tutkia työmaailmassa olevien musiikkialan ihmisten näkemyksiä siitä, miten he mieltävät omaa ammatillista rooliaan ja siihen liittyviä asioita, kuten ammatti-identiteetti sekä yhteiskunnallinen rooli ja merkitys. Ammattiroolin hahmottumisenkin olisi mielenkiintoinen osatutkimus portfoliotyypisten urien esiinnyttyä kirjallisuudessa usein.

Alan tulevaisuudennäkymiä pohdittaessa ilmeinen ja tärkeä painopiste jatkotutkimuksille olisi ekologinen kestävyyskriisi ja sen vaikutukset musiikkialaan. Erilaisilla musiikin ja muunkin taiteen keinoilla voidaan käydä yhteiskunnallista keskustelua ja kiinnittää huomiota tärkeisiin asioihin. Näin musiikkialalla ei ole pelkästään passiivinen rooli muutoksiin reagoimisessa vaan sen sijaan myös mahdollisuus aktiivisesti vaikuttaa kehityskulkuihin, joilla taataan ihmisten ja koko maapallon elämän kestävä edellytykset tulevaisuudessa.

Lähteet

- Bartleet, B.-L., Ballico, C., Bennett, D., Bridgstock, R., Draper, P., Tomlinson, V. & Harrison, S. 2019. Building sustainable portfolio careers in music: insights and implications for higher education. *Music Education Research* 21, 3, 282–294. DOI: 10.1080/14613808.2019.1598348
- Bennett, D. 2019. Higher education and the need to educate the whole musician: Musicians' work in early-, mid- and late-career. Proceedings for the 22nd Commission for the Education of the Professional Musician: The Musicians' Career Lifespan. July 11–13, 2018, Almaty, Kazakhstan.
- Carey, G. & Coutts, L. 2021. Fostering transformative professionalism through curriculum changes within a Bachelor of Music. Teoksessa H. Westerlund & H. Gaunt (toim.) *Expanding Professionalism in Music and Higher Music Education: A Changing Game*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003108337>
- Coles, D. X. 2018. Reimagining career clarity in music professions, defining success in boundaryless music performance careers. *College music symposium*, 58, 2, 1-7.
- Cribb, A. & Gewirtz, S. 2015. *Professionalism*. Polity Press.
- Dufva, M. 2020. Megatrendit 2020. *Sitran selvityksiä*. 162.
- Gaunt, H. & Treacy, D. S. 2020. Ensemble practices in the arts: A reflective matrix to enhance team work and collaborative learning in higher education. *Arts and humanities in higher education*, 19, 4, 419-444. <https://doi.org/10.1177/1474022219885791>
- Hess, J. 2015. Decolonizing music education: Moving beyond tokenism. *International journal of music education*, 33, 3, 336-347. <https://doi.org/10.1177/0255761415581283>

- Iden, J., Methlie, L. B. & Christensen, G. E. 2017. The nature of strategic foresight research: A systematic literature review. *Technological forecasting & social change*, 116, 87-97. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2016.11.002>
- Juhila, K. Laadullisen tutkimuksen ominaispiirteet. Teoksessa J. Vuori (toim.) Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaristo. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/metelmaopetus/>. (Haettu 22.01.2022.)
- López-Iñiguez, G. & Bennett, D. 2021. Broadening student musicians' career horizons: The importance of being and becoming a learner in higher education. *International journal of music education*, 39, 2, 134-150. <https://doi.org/10.1177/0255761421989111>
- Salminen, A. 2011. Mikä kirjallisuuskatsaus? Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyyppeihin ja hallintotieteellisiin sovelluksiin. Vaasan yliopiston julkaisuja. Opetusjulkaisuja 62.
- Shevock, D. J. 2018. Eco-Literate Music Pedagogy. <https://doi.org/10.4324/9781315211596>
- Spiro, N., Perkins, R., Kaye, S., Tymoszuk, U., Mason-Bertrand, A., Cossette, I., . . . Williamon, A. 2020. The Effects of COVID-19 Lockdown 1.0 on Working Patterns, Income, and Wellbeing Among Performing Arts Professionals in the United Kingdom (April-June 2020). *Frontiers in psychology*, 11, 594086. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.594086>
- Tan, S. E. 2021. Special issue: Decolonising music and music studies. *Ethnomusicology forum*, 30, 1, 4-8. <https://doi.org/10.1080/17411912.2021.1938445>
- Tolmie, D. 2020. 2050 And beyond: A futurist perspective on musicians' livelihoods. *Music education research*, 22, 5, 596-610. <https://doi.org/10.1080/14613808.2020.1841133>

- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkauspäilyjen käsitteleminen Suomessa.
- Virkkula, E. & Nissilä, S. 2017. Towards professionalism in music: Self-assessed learning strategies of conservatory music students. *CEPS journal*, 7, 3, 113-135.
- Westerlund, H. & Gaunt, H. 2021. Expanding Professionalism in Music and Higher Music Education: A Changing Game. <https://doi.org/10.4324/9781003108337>
- Zhang, Q. & Negus, K. 2021. Stages, Platforms, Streams: The Economies and Industries of Live Music after Digitalization. *Popular music and society*, 44, 5, 539-557. <https://doi.org/10.1080/03007766.2021.1921909>
- Zhukov, K. & Rowley, J. 2021. Crafting successful music careers: Insights from the professional lives of Australian pianists. *Research studies in music education*, 1321103. <https://doi.org/10.1177/1321103X211034647>